

Brüsszel, 2015.12.16.
COM(2015) 652 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**A 2007 és 2013 közötti időszakra vonatkozó „Európa a polgárokért” program
végrehajtásáról, eredményeiről és átfogó értékeléséről**

{ SWD(2015) 286 final }
{ SWD(2015) 287 final }

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A 2007 és 2013 közötti időszakra vonatkozó „Európa a polgárokért” program végrehajtásáról, eredményeiről és átfogó értékeléséről

Az 1904/2006/EK határozatnak¹ megfelelően, és az utólagos külső értékelés következtetéseire² építve, e jelentés áttekintést nyújt a 2007 és 2013 közötti időszakra vonatkozó „Európa a polgárokért” program végrehajtásáról, eredményeiről és átfogó értékeléséről.

1. HÁTTÉR-INFORMÁCIÓK

1.1. Bevezetés

Az Európai Unió (a továbbiakban: EU) számos alkalommal elismerte annak szükségességét, hogy közelebb kerüljön a tagállamok polgáraihoz és lehetővé tegye számukra, hogy teljes mértékben részt vegyenek az egyre szorosabb Unió kialakításában, és emellett hangsúlyozta az európai polgárok alapvető közös értékeit.

Az említett célok elérése érdekében hétéves időszakra (2007. január 1-jétől 2013. december 31-ig) hozták létre 2006 decemberében az „Európa a polgárokért” programot. A polgári szerepvállalás terén létrehozandó koherensebb stratégia és szakpolitika felé tett kezdeti lépésnek tekintették a programot, amelyet abból a célból alakítottak ki, hogy támogatást nyújtson azon tevékenységek és szervezetek széles körének, amelyek előmozdítják az aktív polgári szerepvállalást azáltal, hogy a polgárokat, a helyi önkormányzatokat és a civil társadalmi szervezeteket bevonják az európai integrációs folyamatba.

Az „Európa a polgárokért” program (a továbbiakban: a program) a korábbi tevékenységek – különösen „az aktív európai polgárságot támogató közösségi cselekvési program” (2004–2006)³ – tapasztalataira épült, amelyek megerősítették a civil társadalmi szervezetekkel és az önkormányzatokkal folytatott párbeszéd kidolgozásának, valamint a polgári szerepvállalás támogatásának szükségességét.

1.2. A 2007 és 2013 közötti időszakra vonatkozó „Európa a polgárokért” program célkitűzései

A program céljai a következők voltak:

- annak lehetővé tétele, hogy a polgárok érintkezésbe lépjenek egymással, és részt vegyenek egy mind szorosabban összefonódó, demokratikus és a világ felé orientálódó, kulturális sokféleségében egyesült és általa nemesebbé lett Európa felépítésében, és ezáltal fejlesszék az uniós polgárságot;

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 12-i 1904/2006/EK határozata a 2007–2013-as időszakra az aktív európai polgárságot támogató „Európa a polgárokért” című program létrehozásáról, HL L 378., 2006.12.27., 32 o.

² Az „Európa a polgárokért” program utólagos értékelése, Coffey International Development és Deloitte, 2015.

³ A Tanács 2004. január 26-i 2004/100/EK határozata az aktív európai polgárságot (a polgári részvételt) támogató közösségi cselekvési program létrehozásáról.

- egy közös értékeken, történelmen és kultúrán alapuló európai identitás kialakítása;
- azon tudat kialakítása, hogy az Európai Uniót annak valamennyi polgára egyformán magáénak vallhatja;
- az európai polgárok közötti tolerancia és kölcsönös megértés elősegítése, a kulturális és nyelvi sokféleség tiszteletben tartásával és támogatásával, hozzájárulva a kultúrák közötti párbeszédhez.

A program egyedi céljai a következők voltak:

- találkozási lehetőséget nyújtani a helyi közösségek lakóinak szerte Európában, hogy kicserélhessék tapasztalataikat, nézeteiket és értékeiket, hogy tanulhassanak a történelemből és építhessék a jövőt;
- a civil társadalom európai szintű együttműködése révén támogatni az európai polgársággal és a demokráciával, a közös értékekkel, történelemmel és kultúrával kapcsolatos megmozdulásokat, eszmecseréket és gondolatokat;
- közelebb hozni Európát a polgárokhoz, az európai értékek és vívmányok népszerűsítése által, miközben a múlt emlékei sem merülnek feledésbe;
- ösztönözni valamennyi résztvevő ország polgárainak és civil társadalmi szervezeteinek együttműködését – hozzájárulva a kultúrák közötti párbeszédhez és rávilágítva Európa sokféleségére és egységére –, különös tekintettel azon tevékenységekre, amelyek célja az Európai Uniót 2004. április 30-án alkotó, és azt ezt követően csatlakozott tagállamok polgárai közötti szorosabb kapcsolatok kialakítása.

Tekintve, hogy a program általános és konkrét célkitűzéseit, valamint fellépéseit az „Európa a polgárokért” elnevezésű program (2007-2013) létrehozásáról szóló határozat határozta meg, a Bizottság és az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség nem rendelkezett tág mérlegelési jogkörrel a program végrehajtása során.

2. A PROGRAM LEGFONTOSABB TEVÉKENYSÉGEI ÉS VÉGREHAJTÁSA

A program tevékenységek széles köréhez nyújtott pénzügyi támogatást, amelyeket négy fellépés keretébe csoportosítottak.

2.1. A program négy fellépése

1. fellépés: Aktív polgárokat Európának

Ez az intézkedés városi polgárok találkozóinak és testvérvárosok hálózatainak, valamint nemzetközi és határokon átnyúló dimenzióval rendelkező polgári projekteknek kínált támogatást. E tevékenységek arra irányultak, hogy erősítsék egymás kölcsönös ismeretét és megértését a különböző önkormányzatokhoz és kultúrákhoz tartozó polgárok között. E fellépés olyan támogatási intézkedéseket is tartalmazott, amelyek célja a testvérvárosi és polgári projektek minőségének javítása volt.

2. fellépés: Aktív civil társadalmat Európában

Ez az intézkedés strukturális támogatást nyújtott az európai agytrösztöknek és civil társadalmi szervezeteknek, valamint a civil társadalmi szervezetek által kezdeményezett projekteknek. Az volt a célja, hogy megerősítse az arra vonatkozó képességüket, hogy európai szinten működjenek és ezáltal elősegítsék a program átfogó célkitűzéseinek elérését.

3 fellépés: Együtt Európáért

Széles tömegeket vonzó események

Ez az intézkedés az Európai Bizottság által – néhány esetben a tagállamokkal vagy más releváns partnerekkel együttműködésben – szervezett olyan eseményeket támogatott, amelyek célja, hogy megismertesse az Unió polgáraival az európai történelmet, valamint az uniós eredményeket és értékeket.

Tanulmányok, tájékoztatás és kommunikáció

Az Európai Bizottság a következő tanulmányokat készítette el, hogy világosabb képet nyújthasson az európai szinten aktív polgárságról:

- *Önkéntesség az Európai Unióban* (2010)
- *Tanulmány a mobilitásról – Hogyan érhető el, hogy a mobilitás az európai identitás kialakításának és a részvételi demokrácia előmozdításának hatékony eszköze legyen?* (2011.)
- *Aktív polgári szerepvállalás az Európai Unióban* (2012)
- *Az „Európa a polgárokért” program hatásának felmérése* (2013)

A programok tevékenységeiről és a polgári szerepvállalás terén született egyéb kezdeményezésekről egy internetes weboldal és más kommunikációs eszközök (brosúrák, tájékoztató füzetek, DVD-k) nyújtottak tájékoztatást.

„Európa a polgárokért” kapcsolattartó pontok

A kapcsolattartó pontokat 2008 óta fokozatosan alakították ki a program végrehajtására, tevékenységeire és finanszírozási lehetőségeire vonatkozó gyakorlati információk terjesztése, valamint a pályázóknak és a program kedvezményezettjeinek nyújtandó segítség biztosítása céljából.

2013-ban összesen 28 „Európa a polgárokért” kapcsolattartó pont működött a résztvevő országokban, ezek közül 22 működési támogatásban részesült az Európai Bizottságtól.

4. fellépés: Aktív Európai Emlékezés

Ez az intézkedés finanszírozást nyújtott a tömeges kivégzések és deportálások áldozatairól megemlékező projekteknek, valamint az emlékhelyek, emlékművek és levéltári gyűjtemények megőrzéséhez.

2.2. Költségvetés

A program 2007. január 1-jétől 2013. december 31-ig történő végrehajtását 215 millió EUR-s pénzügyi keretösszeg szolgálta. E költségvetést széles körben bírálták amiatt, hogy túl szerény mértékű az ambiciózus célokhoz és a program eredményeivel kapcsolatos, magas szintű elvárásokhoz képest.

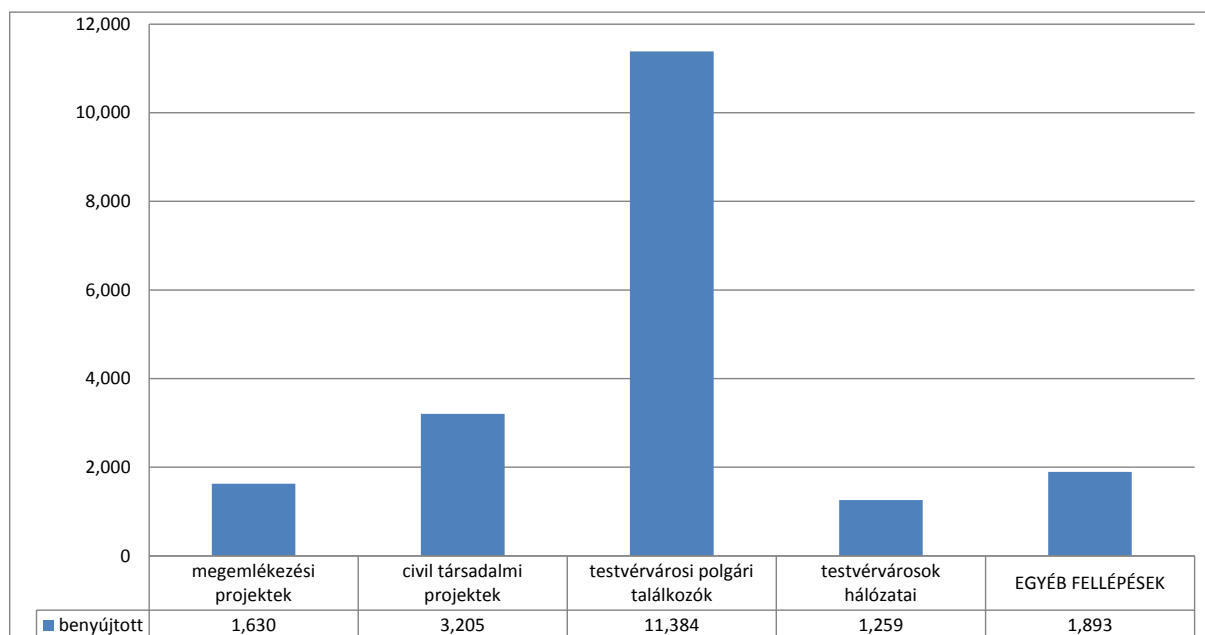
Ami az összköltségvetésnek a program különböző tevékenységei közötti megosztását illeti, 78,280 millió EUR-t biztosítottak a városoknak és az önkormányzatoknak mindkét típusú ikerintézményi projekt keretében, 14,203 millió EUR-t fordítottak megemlékezési projektekre, 35,077 millió EUR-t pedig civil társadalmi és polgári projektekre, ugyanakkor 49,935 millió EUR-t biztosítottak az agytrösztök és az európai civil társadalmi szervezetek strukturális támogatására.

2.3. Beérkezett pályázatok

A 2007 és 2013 közötti időszakban csaknem 20 000, vissza nem térítendő támogatás iránti pályázatot nyújtottak be. A program négy fő fellépése a testvérvárosi polgári találkozók, a testvérvárosok hálózatai, a megemlékezési projektek és a civil társadalmi projektek voltak.

A benyújtott pályázatok teljes száma (2007-2013)

Forrás: Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség 2007-2013-as tevékenységi jelentése

A program során folyamatosan – 2007 és 2013 között 45 %-kal – nőtt a pályázatok számra. A pályázatok országrésze (majdnem kétharmaduk) a testvérvárosokra vonatkozott. A Bizottság és a végrehajtó ügynökség intézkedéseket hozott, hogy hatékonyan kezelje ezt a növekedést, különösen pályázatok és jelentéstételi eljárás papírmentes kezelése, a belső eljárások egyszerűsítése, valamint a szerződéskötési és kifizetési határidők rövidítése révén.

A növekvő számú pályázat eredményeként egyre élesebb verseny alakult ki a pályázatok között, és csökkent a sikerességi arány. Például a program utolsó éve folyamán (2013) a civil társadalmi projektekre vonatkozó pályázatoknak mindössze 4,5 %-os esélyük volt a sikerre, miközben 2007-ben a beérkezett projektek 48 %-át lehetett finanszírozni. A testvérvárosi projektek voltak a legkevésbé szelektívek, a pályázatok több mint 20 %-ának ítélték oda pénzügyi támogatást.

Ugyanakkor az, hogy a projektek költségvetése, valamint a résztvevők és a bevont partnerek és országok száma emelkedett a program második fele idején, a pályázók növekvő ambícióját tükrözte.

2.4. A projektek földrajzi eredete

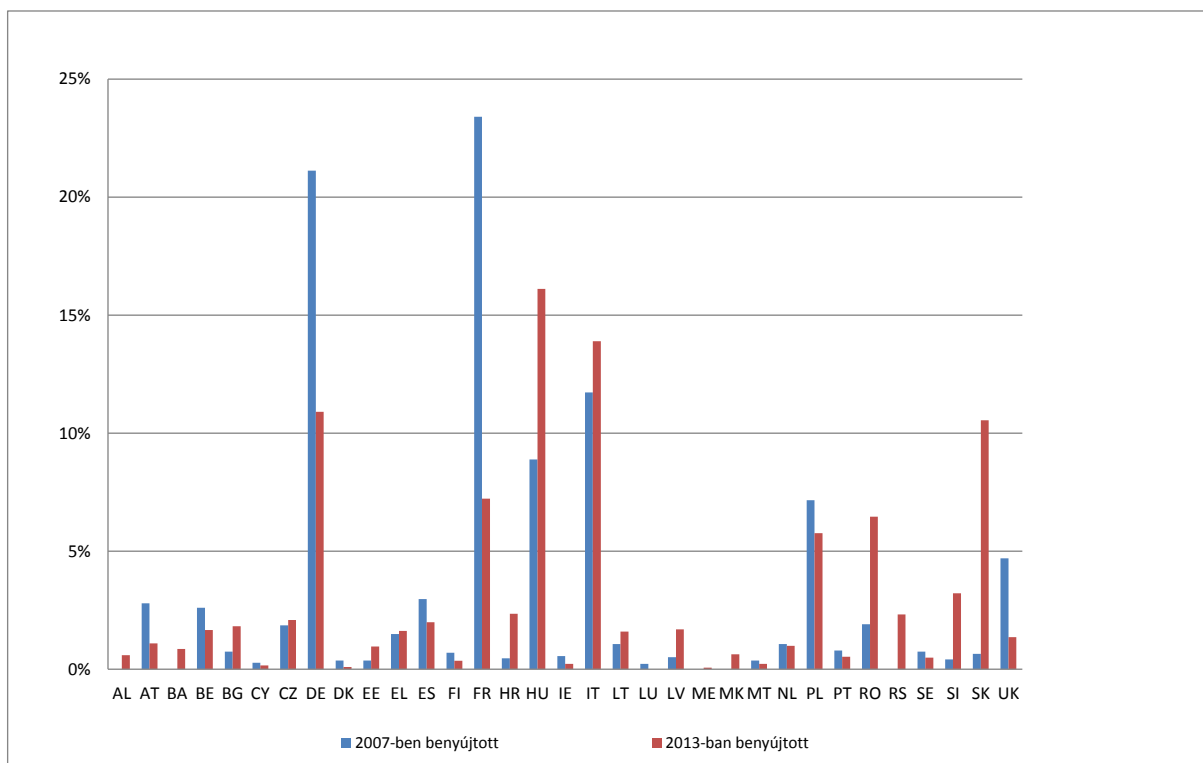
Németország volt az a tagállam, amely a legtöbb (2 791) projektet nyújtotta be, majd Franciaország (2 537), Magyarország (2 434), Olaszország (2 265) és Lengyelország (1 219) következett.

2007-ben ez az öt ország képviselte a benyújtott projektek több mint 70 %-át, 2013-ban pedig 54 % volt ez az arány. Ugyanakkor, bár Franciaország és Németország, valamint kisebb mértékben Lengyelország részesedése jelentősen csökkent, Olaszország és mindenek előtt Magyarország részaránya komoly mértékben nőtt; a program utolsó évében Magyarországról nyújtották be a legtöbb pályázatot.

A program első és utolsó éve között a Kelet-Európából és a Balkánról érkező pályázatok viszonylagos aránya emelkedett, Közép- és Észak-Európa aránya pedig csökkent. Nem csupán Magyarország, hanem Szlovákia, Románia és Szlovénia is jelentős növekedést

mutatott, a három balti állam pedig ugyanabban az időszakban megháromszorozta a pályázatok számát, miközben Luxembourg, Dánia és Portugália csekély mértékben vettek részt a programban. Ez részben azzal magyarázható, hogy ezekben az országokban hiányoznak az „Európa a polgárokért” programmal foglalkozó kapcsolattartó pontok.

A 2013-ban benyújtott projektek 2007-hez viszonyított százalékos aránya (országoként)

Forrás: Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség 2007-2013-as tevékenységi jelentése

2.5. Résztvevők és partnerek

Az évek során egyre több résztvevőt vontak be a benyújtott projektekbe. Összességében véve a projektek közvetlen résztvevőinek teljes száma a 2007. évi 700 000-ról 2013-ra 1 175 000-re emelkedett. Ezt a folyamatot a civil társadalmi projektek révén elért résztvevők számának folyamatos növekedése, valamint a viszonylag kis hatókörű testvérvárosi találkozók számának fokozatos csökkenése alakította.

Az egyes projektek partnereinek teljes száma szintén jelentősen növekedett. Például 2007 és 2013 között megkétszereződött a civil társadalmi projektek, valamint a testvérvárosi hálózatok partnereinek száma.

Úgy tűnik, hogy az évek során a pályázók is tapasztaltabbá váltak, és ennek következtében több résztvevő bevonásán alapuló, bonyolultabb projekteket nyújtottak be.

2.6. A projektek minősége

A program végrehajtásának első éve (2007) során a testvérvárosi projektek gyakran különböző országokból származó emberek közötti találkozók voltak, amelyeken olyan különféle általános témákat vitattak meg, mint a kultúra, az ifjúság, az oktatás, a sport, a turizmus vagy a cserkészlet.

A Bizottság és a végrehajtó ügynökség célzott és stratégiai fellépései révén program testvérvárosi és városhálózati intézkedései keretében finanszírozott projektek fokozatosan nagyobb méretű, strukturáltabb és ambiciózusabb projektekké váltak, amelyek szorosabban kapcsolódtak a program célkitűzéséhez és éves munkaprogramjaihoz, számos várost és települést vontak be és konkrétabb kérdésekre, például a pénzügyi és gazdasági válságra, a környezetvédelmi problémákra vagy a migránsok és az utazó munkavállalók beilleszkedésére stb. koncentráltak. E programok alkalmasabbak voltak arra, hogy jelentősebb hatást gyakoroljanak a polgárokra.

Hasonlóképpen megszigorodtak a tartalmi jellegű követelmények a megemlékezési, polgári és civil társadalmi projektek esetében, szorosabb kapcsolatot teremtve a program célkitűzéseivel. Ennek megfelelően egyre több nagyméretű szervezet nyújtott be innovatívabb, határozottabb európai dimenzióval rendelkező projekteket.

2.7. Szervezetek strukturális támogatása

A programot létrehozó határozatban előirányozottnak megfelelően, a működési támogatások finanszírozási mechanizmusa megváltozott a programozási időszak folyamán. 2007-től 2009-ig több agytrösztöt és civil társadalmi szervezetet⁴ jelöltek ki strukturális támogatás címzettjeként, a program második felében pedig pályázati felhívásokat követően osztották szét a működési támogatásokat. A versenyeztetési kiválasztási eljárásra való átállás fokozott nyomást gyakorolt a pályázókra és a kedvezményezettekre, így elősegítette a komolyabb hatással járó, ambiciózusabb munkaprogramokat.

3. MIT ÉRT EL AZ „EURÓPA A POLGÁROKÉRT” PROGRAM?

3.1. Kihívást jelentő politikai környezet

Tizenkét új tagállam 2004 és 2007 közötti csatlakozása komoly kihívást jelentett az európai integráció elmélyítésére nézve. Nevezetesen, hangsúlyossá vált, hogy biztosítani kell az európai kultúra és értékek közös értelmezését, emellett azonban meg kell könnyíteni a polgárok szerepvállalását az európai projektben, és elő kell segíteni a polgári részvételt Európában.

2007 és 2013 között az uniós intézményeknek szembe kellett nézniük a számos európai polgár életét beárnyékoló gazdasági válság következményeivel is. Az európai integráció előnyeit kétségbe vonó populista mozgalmak növekvő választási sikereivel szembesülve lényegessé vált, hogy az Unió láthatóvá tegye hozzáadott értékét, és figyelembe vegye a polgárok legfontosabb aggodalmait.

3.2. A program relevanciája

A program hozzájárult az EU tevékenységeivel és eredményeivel kapcsolatos ismeretek terjesztéséhez, az Unióval kapcsolatos felelősségérzet kialakulásának elősegítéséhez, valamint a kölcsönös megértés és türelem erősítéséhez e nehéz helyzetben.

---

⁴ A következő szervezetek számára irányoztak elő strukturális támogatást: Az *Európai Települések és Régiók Tanácsa*, a *Groupement d'études et de recherche Notre Europe* és az *Institut für Europäische Politik*, az *Európai Szociális Civil Szervezetek Platformja*, az *Európa Mozgalom* és a *Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsa*, az *Association Jean Monnet*, a *Centre Européen Robert Schuman*, valamint a *Maisons d'Europe*.

A legtöbb uniós támogatási programmal szemben, amelyek közvetlenül kapcsolódnak konkrét uniós politikákhoz, a program hiánypótló szerepet töltött be azáltal, hogy úgy foglalkozott a Bizottság átfogó célkitűzésével, hogy polgárközelivé tette azokat az alábbiak révén:

- a polgári szerepvállalást elősegítő fellépések;
- a polgároknak a civil társadalomba történő bevonását elősegítő projektek;
- az uniós identitással és integrációval kapcsolatos kérdések iránti érdeklődést felkeltő projektek;
- a globális politikai és társadalmi keretek között tevékenykedő szervezetek széles körének bevonásával működő civil társadalmi fórum.

A fórum fontos kapcsolódási lehetőséget jelentett azoknak a hétköznapi polgároknak, akik részt kívántak venni a vitában és az EU-val folytatott párbeszédben, továbbá dinamikus együttműködési platformként szolgált a civil társadalmi szervezetek és polgári tevékenységet kifejtő helyi önkormányzatok között (példák találhatóak a mellékletben). Ami a többi uniós kezdeményezéssel kapcsolatos kiegészítő jelleget illeti, a program alkalmazási köre, tevékenysége és célcsoportjai tekintetében kellően elkülönült más programoktól ahhoz, hogy kiegészítő lehetőséget kínáljon.

A program ezenfelül nemzeti szinten is kiegészítő szerepet játszott, mivel ugyanebben az időszakban kevés hasonló kezdeményezés működött a tagállamokban.

3.3. Az értékek támogatása

Jelentős számú projekt járult hozzá az európai társadalmaink alapját képező értékek (pl. a béke, a tolerancia, a kölcsönös megértés és szolidaritás) támogatásához. Az említett értékek támogatása, az európai polgároknak az integrációba való bevonása, valamint az európai emlékezet koncepciója, az európai projekttel szervesen összekapcsolódó kérdések, amelyek mindenkit foglalkoztatnak, és ahol az erőforrások összevonása hozzáadott értéknek bizonyulhat.

A program végrehajtásának értékelése kimutatta, hogy amikor különböző tagállamokból származó európaiak ültek egy asztalhoz, hogy megvitassák a közös problémákat és együttműködjenek azok megoldásában, erősödött az alapvető értékekkel kapcsolatos tudatosságuk és társadalmi szerepvállalásuk mértéke, végső soron pedig az Európai Unióban való részvételük. Ugyanakkor a kölcsönös megértést, a sokszínűséget, a párbeszédet és a mások tiszteletét előmozdító tevékenységek támogatása elősegítheti az összetartozás érzésének és az európai identitásnak a kialakulását, az európai értékek, kultúra, történelem és örökség közös értelmezése alapján. Az említett kezdeményezések alkalmasak arra, hogy változásokat idézzenek elő a résztvevők uniós polgársággal kapcsolatos magatartásában, és elősegítsék a demokratikus folyamatokba történő bevonásukat, valamint az Európai Unió, az uniós intézmények és folyamatok ismeretét és az azok iránti érdeklődést.

Ez volt a program szinte valamennyi projektjének és tevékenységének indoka, a viszonylag kevés polgárt és résztvevő tagállamot megmozgató egyszerű események sorából álló rendkívül kisméretű testvérvárosi projektektől a nagy működési támogatásokig, amelyek lehetővé teszik nem kormányzati szervezetek számára a polgárokat középpontba állító, inkább politikai és intézményi szintű célok elérését⁵ (példák találhatóak a mellékletben).

---

⁵ Ecorys, *A 2007–2013 közötti időszakra szóló Európa a polgárokért program időközi értékelése*, 2011.

3.4. A részt vevő szervezetekre gyakorolt hatás

A program elősegítette a testvérvárosi mozgalom előrehaladását, arra ösztönözve a városokat és önkormányzatokat, hogy tematikusabban, a szakpolitikákhoz kapcsolódva gondolkodjanak. A testvérvárosok hálózatai új intézkedést jelentettek, amelyet a Bizottság röviddel a 2007–2013 közötti időszakra szóló program elindulása után vezetett be, hogy új típusú, nagyobb hatókörű projektekkel egészítse ki a hagyományos testvérvárosi intézkedést abból a célból, hogy erősítse annak hatását és fenntarthatóságát. Ez önmagában véve is innovatívnak bizonyult, és lehetőséget nyújtott a részt vevő városoknak arra, hogy tartós kapcsolatokat alakítsanak ki, lényeges eredményeket érjenek el és bekapcsolódjanak a szakpolitikai döntéshozatali folyamatba. Így 2007 és 2013 között több mint 50 %-kal nőtt a „testvérvárosok hálózata” elnevezésű intézkedésre érkezett pályázatok száma.

A program működési támogatások és projektfinanszírozás révén nyújtott támogatást a civil társadalmi szervezeteknek. A program uniós irányultságú szervezetek széles körét érte el, amelyek számos különböző módon vállaltak aktív polgári szerepet. Ennek révén folyamatos figyelmet kaptak az érintett területek és független hang szólalt meg az uniós szakpolitikai vitákban. Emellett a programban való részvétel lehetővé tette a civil társadalmi szervezetek és partnereik számára, hogy kapacitásukat építsenek és nemzetközi tapasztalatokat szerezzenek, tanuljanak egymástól, és egyes esetekben tartós hálózatokat alakítsanak ki.

Az emlékezettel kapcsolatos projektek egy kiemeltebb szerepet kaptak a program időtartama folyamán. A holokauszttal és a népirtással kapcsolatos projektek érzékenységi területén a Bizottság fellépése lényeges hozzáadott értéket nyújtott a vitákban, ösztönözve a szabad véleménycserét és a másik álláspontjának figyelembevételét.

A 2007 és 2013 közötti időszakban közel 7 millióan vettek részt közvetlenül az „Európa a polgárokért” programban.

A program mintegy 25 000 európai várost és települést ért el, és 350 városi és települési hálózatot hozott létre közös problémák mentén. 4 250 civil társadalmi szervezetet mozgósítottak a polgárok aggodalmainak eloszlására. Több mint 500 szervezett vett részt a polgárok bevonásával tartott megemlékezéseken.

3.5. A politikai döntéshozatalra gyakorolt hatás

Ami a politikai hatás elérését illeti, a program helyi és regionális szinten ki tudta bővíteni alkalmazási körét és be tudta vonni a polgárokat. A helyi szinten, a polgárokat célzó kisméretű projektek esetében azonban viszonylag valószínűleg, hogy a politika befolyásolásához szükséges szakértelmet és ambíciót képviseljenek. Ami a nagyobb méretű projekteket, például a testvérvárosok hálózatait, a civil társadalmi projekteket és támogatási intézkedéseket illeti, ezek – a polgárok bevonása mellett – bizonyos módon a politikát is befolyásolták, de nehezen érték el azokat a személyeket, akik még nem vállaltak aktív szerepet.

Potenciális hatást lehetett elérni akkor is, amikor sikerült bekapcsolódnia a politikai döntéshozatali folyamatba. A működési támogatások és a civil társadalmi projektek arra irányultak, hogy európai szinten befolyásolják a politikai folyamatokat, és a konkrét mechanizmusoktól, célcsoportoktól és módszerektől függően részleges sikert értek el. Döntő fontosságúnak bizonyultak olyan tényezők, mint a fenntartható hálózatok kialakítása (például Polgárok Európai Éve Szövetség (EYCA)) és konkrét célcsoportok bevonása (például

gyerekek, fiatalok, vagy hátrányos helyzetű csoportok, például távol eső mezőgazdasági térségekből származó személyek).

A program emellett hozzájárult az uniós szintű döntéshozatalhoz az úgynevezett *strukturált párbeszéd*⁶ révén, amely biztosította, hogy az európai vitákban megszólaltassák a civil társadalom véleményét, a polgárságról és az ahhoz kapcsolódó kérdésekről szóló kutatást valósított meg, továbbá fórumot biztosított a Bizottság és a többi intézmény közötti párbeszéd számára.

Az önkéntesség európai éve (2011) és a polgárok európai éve (2013) folyamán érzékelhető politikai hatást értek el, amikor a programból finanszírozott projektek hozzájárultak az Unió önkéntesség és polgárság területén betöltött szerepének jobb megismeréséhez, és így szinergiákat hoztak létre az e területekre vonatkozó európai politikai menetrenddel.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A 2007–2013 közötti időszakra szóló „Európa a polgárokért” program komoly érdeklődést váltott ki a polgárok körében, amint azt a pályázatok számának folyamatos növekedése egyértelműen igazolja. A polgárok nagyon szívesen vesznek részt a vitákban és fejtik ki véleményüket a mindennapi életüket érintő uniós szakpolitikákról. Mivel az európai integrációs folyamat megerősítésének és megóvásának fontos elemeként tekint az európai polgárságra, az Európai Bizottság felhasználta a programot, hogy lehetőséget teremtsen erre a polgároknak, és általában véve ösztönözze az európai projektben való szerepvállalásukat. E megközelítés arra az elképzelésre épült, hogy a részvétel elősegíti az uniós kérdésekkel kapcsolatos tudatosságot, kölcsönös megértést és Európával való azonosulást alakít ki, és így hozzájárul az európai integráció hosszú távú folyamatának megszilárdításához.

Még ha nehéz is annak hosszú távú hatását értékelni, a program hatékonyan elősegítette a polgári szerepvállalást és a demokratikus részvételt, továbbá nagyszámú olyan polgárt ért el, akik különben nem kapcsolódtak volna be az európai projektbe. Az egyetlen, közvetlenül a polgárokat célzó uniós programként az „Európa a polgárokért” program egyedülálló fórumot teremtett arra, hogy alulról építkező megközelítés révén bevonják a hétköznapi polgárokat az EU alakításába. A program utolsó három éve során hatását jelentős mértékben növelte, hogy javult a projektek minősége, nőtt azok mérete, és szorosabban kapcsolódtak a polgársággal és a polgári szerepvállalással összefüggő főbb témákhoz, valamint sok, első alkalommal megjelenő résztvevőt is sikerült bevonni. A költségvetési követelményeket figyelembe véve, a jövőben úgy fogjuk továbbfejleszteni a programot, hogy maximálisra növeljük annak hatását, és a stratégiai jelentőségű, közvetlenül a polgárokra irányuló tevékenységekre fordítsuk a finanszírozást.

A 2014–2020 közötti időszakra szóló „Európa a polgárokért” jogutód program 2017 decemberében esedékes időközi értékelése alkalmat ad majd annak ellenőrzésére, hogy az utólagos értékelésben megfogalmazott értékelési ajánlások milyen mértékben kerültek figyelembe vételre.

---

⁶ A *strukturált párbeszéd* a Bizottság szolgálatai, valamint mintegy 50, a programban aktívan szerepet vállaló európai szervezet közötti rendszeres találkozókat alkották, amelyeken az e programhoz és annak végrehajtásához kapcsolatos valamennyi kérdés megvitatták.

MELLÉKLET

1. MELLÉKLET: „EURÓPA A POLGÁROKÉRT” PROGRAM PÉLDÁK A BEVÁLT GYAKORLATNAK MINŐSÜLŐ PROJEKTEKRE

TESTVÉRVÁROSOK ÉS TESTVÉRVÁROSOK HÁLÓZATAI

Európai önkéntesség EUR-VOL

Az önkéntesség európai éve (2011) során Trogir város (Horvátország) több európai partnerváros küldöttségét fogadta az önkéntes munka értékével foglalkozó négynapos rendezvényen, abból a célból hogy felhívják a közvélemény figyelmét az önkéntes szervezetek társadalmi hozzájárulására, megértessék azt és bevonják a polgárokat. Ez a konferencia előkészítette az új együttműködési hálózatok létrehozását, valamint a környezetvédelem és a nyelvtanulás terén zajlott, önkéntes közös fellépéseket. A konferencia végén a városok képviselői hivatalos együttműködési megállapodást írtak alá.

Európai Vidéki Közösségek Chartája

Az Európai Vidéki Közösségek Chartája 1989 óta a 28 uniós tagállamból 28 vidéki közösséget fog össze. Ez a kiterjedt hálózat az európai közösségek „élhetőségére” fókuszál, és ennek különféle vonatkozásait vizsgálja, többek között az oktatást, a foglalkoztatást, a fogyatékkal élő személyek integrációját, a helyi szintű részvételi demokráciát, valamint a fiatalok bevonását a közösségi életbe. A Charta jelmondata „az emberek találkozása”, ami tükrözi, hogy milyen módon szervezik meg a Charta tagjai közötti találkozókat. Évente megszervezésre kerül egy nagyszabású hálózati rendezvény, amit konkrét célcsoportok szakosított tematikus találkozóival kísérik. A projekt egyik eredménye, hogy átfogó képet ad arról, hogyan szerveződik a helyi demokráciában való részvétel a különböző európai országokban.

CIVIL TÁRSADALMI PROJEKTEK

A törvényesség hullámai, a polgárság hullámai

2011-ben a *Giovanni e Francesca Falcone* olasz alapítvány négy másik országból származó partnerszervezetekkel együtt két nemzetközi rendezvényt szervezett abból a célból, hogy megerősítsék a szervezett civil társadalom szerepét a bűnözés elleni küzdelemben és a bűnmegelőzésben. Egy Párizsban megrendezésre került nemzetközi konferencia az ifjúság szerepével foglalkozott. Több mint 2 000 fiatal kapott lehetőséget arra, hogy felszálljon a *törvényesség hajójára*, amely Nápolyból Palermóba vitte az utasokat, majd pedig részt vehettek az azt követő városi rendezvényeken. Kiváló médiatudósítások készültek a projektről, amely hozzájárult ahhoz, hogy felhívják a közvélemény figyelmét a civil társadalom szerepére a szervezett bűnözés megelőzésében és az ellene folytatott küzdelemben.

PROJEKTEK AZ EURÓPAI EMLÉKEZET TÉMÁJÁBAN

Az emlékezet vonata

Az emlékezet vonata azoknak a gyermekeknek és fiataloknak állít emléket, akiket Európa sok országából koncentrációs és megsemmisítő táborokba deportáltak a második világháború folyamán. A kiállítás, amely gőzmozdony által vontatott valódi vasúti kocsikban került megrendezésre, nyolc európai országból származó fiatal áldozatok életrajzait mutatja be. A kiállítás lerója tiszteletét a szövetséges antifasiszta erők által nyújtott segítség előtt, amely gyermekek és fiatalok ezreinek életét mentette meg. A vonatot, amely több mint 100 vasútállomáson állt meg, 380 000 látogató kereste fel. A kiállítás a holokauszt egy konkrét aspektusára: a gyermekek és fiatalok deportálására világított rá, és nagyon sok mai európai polgár figyelmét ráirányította erre az eseményre.